

8- MAVZU: MILLATLARARO TOTUVLIK, MILLIY VA DINIY BAG'RIKENGLIK

Reja:

- 1. Milliy g'oyaning millatlararo totuvlik, milliy-diniy bag'rikenglik bilan mushtarakligi.
- 2. Millatlararo totuvlik va bag'rikenglikning asoslari.
- 3. O'zbekistonda milliy-diniy bag'rikenglik va dunyoviylik.

- Milliy g'oya bu faqat birgina millatning emas, balki jamiyat taraqqiyotiga, ravnaqiga umumiy maqsad yo'lida baholi qudrat hissa qo'shayotgan mamlakat fuqarolarining millati, irqi, diniy e'tiqodidan qat'iy nazar barchaning maqsad va manfaatlarini ifoda etadi.

- Bugungi kunda mamlakatimizda **136 ta** millat va elat vakillari hamda **15 ta** diniy konfessiya vakillari yashaydi.

- Millatlararo totuvlik g'oyasi-umumbashariy qadriyat bo'lib, turli xalqlar birgalikda istiqomat qiladigan mintaq va davlatlar milliy taraqqiyotida muhim omil bo'lib, shu joyda tinchlik va barqarorlikning kafolati bo'lib xizmat qiladi.
- Muayyan mamlakatga nom bergan (titul) millat bilan unda yashaydigan boshqa xalqlar o'rtasida hamjihatlik bo'lishi ijtimoiy taraqqiyotning eng muhim omillaridan biridir. Aksincha, milliy g'oyaning ahamiyatini tushunib etmaslik jamiyat hayotini, tinchlik va barqarorlikni izdan chiqarishi mumkin.

- Millatlararo totuvlik va hamjihatlikka rahna soluvchi illat bu - **tajavvuzkor millatchilik va shovinizmdir.** Bunday zararli g'oyalar ta'siriga tushgan jamiyat beqarorlik holatiga yuz tutishi muqarrar.

“Jahon tajribasidan millatlar yoki etnik guruhlar oʻrtasidagi oʻzaro munosabatlarda anʼanaviy uygʻunlik vujudga kelgan mamlakatlarda koʻp elatlilik omili davlatlarning siyosiy-iqtisodiy rivojlanishiga samarali, ragʻbatlantiruvchi taʼsir etishini koʻrsatuvchi misollarni koʻplab keltirish mumkin. Bu mamlakatlarda etnik guruhlar va irqalar oʻrtasida maʼlum muammolar mavjud. SHunga qaramay, koʻp elatlilik omili ularning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti yoʻlidagi toʻgʻanoqqa aylanib qolmagan. Aksincha, taraqqiyotning jadallashuviga yordam bergan millatlarning va madaniyatlarning bir-biriga taʼsir koʻrsatishi bu davlatlarda yashayotgan xalqlarning ijtimoiy-aqliy boyishi uchun yaxshi manbaga aylangan. SHunday qilib, bu mamlakatlarda koʻp millatlilik omili demokratik oʻzgarishlarni jadallashtirish va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning fuqarolar jamiyati qurilishi-ning taʼsirchan vasitasiga aylanib qolgan”. I.A.Karimov

- Mamlakatimizda statistik ma'lumotlarga ko'ra, 136 millat, elat, xalq va etnik guruhlarining vakillari yashaydi.
- 136 ta milliy-madaniy markaz faoliyat ko'rsatmoqda.
- O'zbekistonda barcha millat vakillariga teng huquqli munosabat davlat qonuni bilan mustahkamlangan. Konstitutsiya, 18 modda.
- maktablarimizda 7 ta milliy tilda o'qitish ishlari,
- 20 tilda ommaviy axborot nashrlari faoliyat ko'rsatayotganligida ko'rinmoqda.

- ***Konstitutsiyaning 18 moddasi:***
- ***barcha fuqarolar bir xil huquq va erkinliklarga ega bo'lib, jinsi, irqi, millati, dini ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsi va ijtimoiy mavqeidan qat'iy nazar, qonun oldida tengdirlar.***

- Ma'lumotlarga ko'ra, 2000 yilda 36 mamlakatda 40 ta, 2001 yilda esa 30 mamlakatda 36 harbiy nizo sodir bo'lgan. Ularning 27 tasi, ya'ni 75 foizi bundan 10 yillar oldin boshlangan. Bu nizolarning aksariyati bir mamlakat ichida kechganini e'tiborga oladigan bo'lsak, ularning milliy, diniy va irqiy asoslardan kelib chiqqan fuqarolik urushlari ekanini anglatadi.

- Dastlabki milliy madaniyat markazlari koreyslar, qozoqlar, yaxudiylar, armanlar tomonidan Respublika viloyatlarida 1989 yilda tuzildi. O'sha paytda ularning faoliyatini muvofiqlashtirib turish maqsadida O'zbekiston hukumatining qaroriga binoan madaniyat ishlari vazirligi huzurida Respublika millatlararo madaniyat markazi tashkil etildi.
- Ammo bu markazlarning chinakam rivojlanishi va ravnaq topishi 1991 yildan mamlakatimiz mustaqillikka erishgandan keyin boshlandi. 1992 yilning yanvarida Prezident I.A.Karimovning tashabbusi bilan Respublika millatlararo Baynalminal markazi Respublika baynalminal, madaniyat ishlari vazirligi qoshidagi madaniyat markaziga aylantirildi.

- Respublika Baynalminal Madaniyat Markazi (RBMM) va milliy madaniyat markazlari (MMM)ning faoliyati bu erda yashovchi xalqlarning milliy anʼanalari, urf odatlari va marosimlarini qayta tiklash, maʼnaviyat va madaniyatni rivojlantirish millatlararo munosabatlarni uygʻunlashtirishga qaratilgan. Turli millatlarga mansub fuqarolarimizning katta umumxalq bayramlariga tayyorgarlik koʻrish va ularni oʻtkazish, mamlakat madaniy turmushidagi shonli voqealarni nishonlashda faol ishtirok etayotganliklari samimiy sahovat va mehr oqibat muxitini yaratmoqda. Bu muhit bizga yagona oila tuygʻusini qayta-qayta his etish **“Oʻzbekiston umumiy uyimiz”** degan soʻzlar zamiridagi chuqur maʼnoni anglab olish imkonini beradi.

Ўзбекистон Республикаси байналмилал маданият маркази

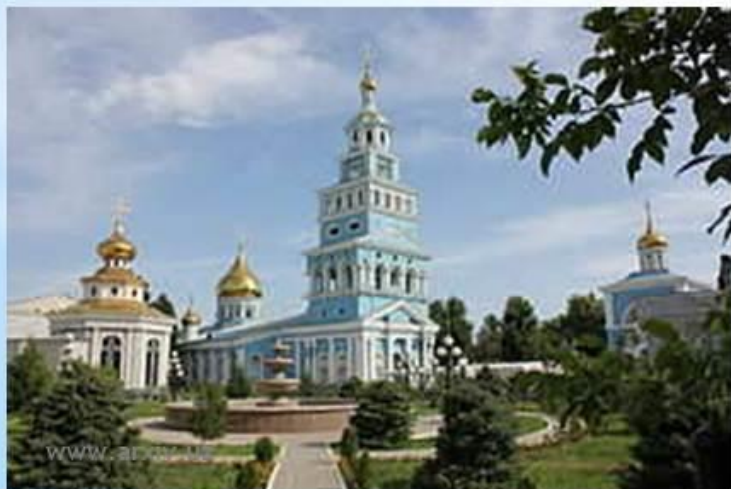

- Dinlararo bag'rikenglik g'oyasi - xilma-xil diniy e'tiqodga ega bo'lgan kishilarning bir zamin, bir Vatanda, oliyjanob g'oya va niyatlar yo'lida hamkor va hamjihat bo'lib yashashini anglatadi.
- Dunyodagi dinlarning barchasi ezgulik g'oyalariga asoslanadi, yaxshilik, tinchlik, do'stlik kabi fazilatlarga tayanadi. Odamlarni halollik va poklik, mehr-shafqat va bag'rikenglikka da'vat etadi. Hozirgi zaminda bu g'oya ezgulik yo'lida nafaqat dindorlar, balki butun jamiyat a'zolarining hamkorligini nazarda tutadi, tinchlik va barqarorlikni mustahkamlashning muhim sharti hisoblanadi. Masalan, azal-azaldan diyorimizda islom, nasroniylik, iudaizm kabi dinlar yonma-yon yashab kelgan. Asrlar davomida yirik shaharlarimizda masjid, cherkov, xonaqohlarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir.

Bugungi kunda respublikamiz bo'yicha faoliyat ko'rsatayotgan 2224 ta diniy tashkilotdan 175 tasi noislomiy bo'lib, ulardan 159 tasi nasroniy, 8 tasi yahudiylar, 6 tasi bahoiy jamoasi, 1 tasi Krishnani anglash jamiyati va 1 tasi buddaviylikni tashkil etadi. Bulardan tashqari Respublikada Konfessiyalararo Bibliya jamiyati ham faoliyat yuritmoqda.

- Hozirgi kunda O'zbekistondagi turli konfessiyaga mansub diniy tashkilotlar faoliyatlarini o'zaro teng huquqlilik, hamdo'stlik va hamkorlik asosida amalga oshirmoqda. Diniy bag'rikenglik turli dinlarning, turli dinlarga mansub kishilarning hamdo'stlik munosabatlarinigina nazarda tutmaydi, balki e'tiqodidan qat'iy nazar barcha kishilarning tengligi, umumiy ezgu maqsad yo'lida hamkorlikni ham qamrab oladi. Diniy qarashga ko'ra ham, madaniy, jumladan, ilmiy qarashga ko'ra ham inson eng oliy mavjudotdir.

- Diniylik dunyoviylikni inkor qilmaydi, u bilan baʼzan yonma-yon yashasa, ayrim vaziyatlarda oʻzaro yaqinlashadi, dunyoviylikning rivojiga xizmat qiladi. Dunyoviylik, yaʼni shu moddiy hayotni rivojlantirishga yoʻnalganlik diniylikning ham maqsadlari bilan mos tushadi. Diniylik dunyoviylikka xizmat qilishi mumkin, deganda dunyoqarashning ezgulik, yaxshilik, halollik, tinchlik, doʻstlik kabi yuksak insoniy fazilatlarni tarbiyalashni nazarda tutamiz. Haqiqatan ham diniy taʼlimotlar, u dunyo hayotini tasvirlash vositasida bu dunyoda yuksak fazilatlarga ega boʻlishga undaydi.

- “ Afsuski, insoniyat tarixida diniy ongning ajralmas qismi bo’lgan odamlardagi e’tiqoddan faqat bunyodkor kuch sifatida emas, balki vayron qiluvchi kuch, hatto fanatizm (o’ta ketgan mutassiblik) sifatida foydalanilganligini ko’rsatuvchi misollar ko’p. Fanatizmning o’ziga xos xususiyati va ko’rinishlari avvalambor, o’z dinining haqiqiyligiga o’ta qattiq ishonish, boshqa diniy e’tiqodlarga murossasiz munosabatda bo’lishdan iboratdir. Aynan fanatizmga yo’liqqan odamlar yoki ularning guruhlar jamiyatda beqarorlik to’lqinini keltirib chiqarishga qodir bo’ladilar”
- I.A Karimov

- Bugun O'zbekiston diniy bag'rikenglik (tolerantlik) va dinlararo murosa borasida faqat MDH davlatlariga emas, balki butun dunyoga namuna bo'lmoqda. Bu haqda Moskva va Butunrus Patriarxi Aleksey II, AQSH senatori Xillari Klinton xonim, AQSH sobiq davlat kotibi Madlen Olbrayt va Iordaniya qirolligi shahzodasi Hasan ben Talol yurtimizga tashriflari vaqtida ta'kidlab o'tgan fikrlari bunga misoldir. Albatta, xalqimizga azaldan xos bo'lgan bu xislat o'zining uzoq tarixiga ega.

- I.A.Karimov “O‘zbekiston XXI asr bo‘lag‘asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari” kitobida dinning jamiyat hayotida tutgan o‘rni haqida, jumladan, shunday deydi: “Biz din bundan buyon ham aholini oliy ruhiy, axloqiy va ma’naviy qadriyatlardan, tarixiy va madaniy merosdan bahramand qilishi tarafdorimiz. Lekin biz hech qachon diniy da’vatlar hokimiyat uchun kurashga, siyosat, iqtisodiyot va qonunshunoslikka aralashish uchun bayroq bo‘lishiga yo‘l qo‘ymaymiz. Chunki bu holni davlatimizning xavfsizligi, barqarorligi uchun jiddiy xavf-xatar deb hisoblaymiz”.